

Республика Татарстан
Сармановский муниципальный
район Исполнительный
комитет
Муртыш-Тамакского сельского
поселения

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль
районы Муртыштамак
авыл жирлеген башкарма
комитеты

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
19.09.2025

КАРАР
№ 16

**«Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Муртыштамак
авыл жирлеген су белән тәмин итү, су түгү схемасын раслау турында».**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, № 131-ФЗ Федераль канун, «су белән тәмин итү һәм су бүлеп биру турында» 07.12.2011 ел, № 416-ФЗ Федераль канун, РФ Хөкүмәтенең 05.09.2013 ел, N 782 карары (24.04.2025 ел редакциясе) нигезендә Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының "Муртыштамак авыл жирлеген" муниципаль берәмлеген Уставына таянып, Муртыштамак авыл жирлеген башкарма комитеты карар чыгарды:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының «Муртыштамак авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген су белән тәмин итү, су чыгару схемасын кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеген карарны «Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълүмат порталы» нда түбәндәгелә адрес буенча халыкка житкерергә: <http://pravo.tatarstan.ru> һәм Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгелә рәсми сайтында: <https://sarmanovo.tatarstan.ru/>.

3. Әлеген карар рәсми басылып чыккан һәм халыкка житкерелгән мизгелдән үз көченә керә.

4. Үтәләшне контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Муртыштамак авыл жирлеген
башкарма комитет житәкчесе

И.И.Хафизов

1

Расланган
район башлыгы карары белән
Муртыштамак авыл жирлеген
от 19.09.2025 г. № 16

СХЕМА
су белән тәэмин итү һәм су чыгару
Мортыштамак авыл җирлегенә
ТР Сарман муниципаль районы

Мортыштамак авылы
2025 ел.

Содержание

Схема паспорты.....	4
Кереш.....	6
1 бүлек. Су белән тәэмин итү схемасы.....	7
1.1 климат шартлары.....	7
1.1.1 Мортыштамак су белән тәэмин итү системасы структурасының тасвирламасы	

авыл жирлегә.....	8
1.1.2 су белән тәмин итү системаларының эшләвен тасвирлау.....	11
1.1.3 су ресурсларының торышы.....	12
1.2 су куллануның гамәлдәге баланслары.....	14
1.3 коммуналь ресурсларны перспективалы куллану су белән тәмин итү өлкәсенә.....	16
1.4 төзелеш, реконструкция һәм су белән тәмин итү системалары объектларын модернизацияләү.....	17
1.5 яңа төзелешкә капитал салуларны бәяләү, үзәкләштерелгән объектларны реконструкцияләү һәм модернизацияләү су белән тәмин итү системалары.....	18
2 бүлек. Су агызу схемасы.....	20
2.1 Мортыштамак су агызу өлкәсендә гамәлдәге хәл авыл жирлегә.....	20
2.2 проект тәкъдимнәре.....	20
Кушымта.....	22

Мортыштамак авыл жирлеген су белән тәмин итү һәм су түгү схемасы паспорты

Исем	Сарман муниципаль районы Мортыштамак авыл жирлеген су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасы.
Проектның инициаторы (муниципаль заказчы).	Мортыштамак авыл жирлегә башкарма комитеты.
Объектның урнашу урыны	Россия, Татарстан Республикасы, Сарман районы, Мортыштамак авылы.
Схеманы эшләү өчен норматив-хокукий база.	- «Су белән тәмин итү һәм су бүлеп бирү турында» 07.12.2011 елгы 416-ФЗ номерлы Федераль закон (30.12.2012 елгы редакция) - СП 31.13330.2012 " су белән тәмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар» СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.04.02.-84* Россия Төзелеш Министрлыгының 27.12.2021 N 10 боерыгы белән расланган; - СП 32.13330.2012 " Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар"» СНИПның актуальләштерелгән редакциясе 2.04.03-85* Россия Төзелеш Министрлыгының 27.12.2021 N 1023/пр боерыгы белән расланган; - "СП 32.13330.2018 гә 2 нче номерлы үзгәрешне раслау турында" СНИП 2.04.03-85 Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар" Мортыштамак авыл жирлегенә авыл жирлегә Советының 29.07.2019 ел №193 карары белән расланган генераль планы

Схема максатлары	- 2035 елга кадәрге чорда торак фондын гамәлдә һәм яңача төзү өчен үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларын үстерү. - коммуналь продукция житештерү күләмнәрен арттыру, аерым алганда, хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын яхшыртканда су белән тәмин итү буенча хезмәтләр күрсәтү, шулай ук гамәлдәге бәя сәясәтен саклап калу; - су белән тәмин итү системаларының эшен яхшырту; - эчә торган суның сыйфатын яхшырту.
Куелган максатларга ирешү ысулы	- гамәлдәге су алу узелларын реконструкцияләү; - Мортыштамак авыл жирлеген тулаем су белән даими тәмин итү мөмкинлеген тәмин итә торган магистраль суүткәргечләр челтәре төзү; - исәпләү приборларын урнаштыру; - индивидуаль торак йортларны локаль чистарту корылмалары белән тәмин итү; - терлекчелек предприятиеләрендә локаль чистарту корылмалары төзү; - әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны киметү.
Схеманы гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	Схема 2025 елдан 2035 елга кадәр гамәлгә ашырылачак. Проектта 2 этап билгеләнә, аларның һәркайсында коммуналь инфраструктураның житештерү куәтләрен реконструкцияләү планлаштырыла.
Схема чараларын гамәлгә ашырудан көтелә торган нәтижәләр	1. Торак пунктның заманча коммуналь инфраструктурасын булдыру. 2. Коммуналь хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын күтәрү. 3. Су белән тәмин итү объектларының тузу дәрәжәсен киметү. 4. Сарман муниципаль районының Мортыштамак авыл жирлегенә территориясендә экологик вазгыятьне яхшырту. 5. Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу объектларын модернизацияләү һәм төзү проектларын финанслау максатында бюджеттан тыш чыганақлардан (шул исәптән хосусый инвесторлар акчаларынан, кредит акчаларынан һәм гражданның шәхси акчаларынан) акча жәлеп итү өчен уңай шартлар тудыру. 6. Яңа төзелә торган торак фонды һәм житештерү, рекреация һәм социаль-мәдәни билгеләнештәге объектлар өчен билгеләнгән жир кишәрлекләрен су белән тәмин итү челтәрләре белән тәмин итү.

Инвестиция программасының үтәлешен тикшереп тору	Оператив контрольне Сарман муниципаль районының Мортыштамак авыл жирлеге башлығы башкара.
--	---

Кереш

Мортыштамак авыл жирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тээмин итү һәм су түгү схемасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнгән:

- Территориаль планлаштыру схемалары;
- Шулай ук «су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу турында»07.12.2011 елгы 416-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә.

Схема су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу системаларын булдыру буенча әлеге системаларның ышанычлылыгын арттыруга юнәлдерелгән беренче чираттагы чараларны, шулай ук кешеләр өчен куркынычсыз һәм уңайлы яшәү шартларын үз эченә ала.

Су белән тээмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасында:

☐ су белән тээмин итүнең һәм су түгүнең үзәкләштерелгән системаларын үстерүнең төп юнәлешләре, принциплары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре;

поселения жирлекнең үсешен исәпкә алып, эчәргә яраклы, техник суны кимендә 10 елга куллануның фараз баланслары;

☐ Үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән су белән тээмин итү зоналары (су белән тээмин итү үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән системалардан файдаланып башкарыла торган территорияләр) салкын

Чаралар коммуналь инфраструктура системасының түбәндәге объектларын үз эченә ала:

1) су белән тээмин итү:

- су белән тээмин итү челтәрләре;
- су жыю.

2) су агызу:

- торак төзелеше зонасындагы индивидуаль торак йортларны локаль чистарту корылмалары белән жиһазлау (ЛОС);
- Терлекчелек комплекслары агынтыларының ПОШИЛАРЫ.

Су белән тәэмин итү схемасы

1.1 климат шартлары

Климат уртача континентальлек белән характерлана: кыш уртача салкын, жэй жылы һәм житәрлек дымлы түгел, яз кыска, көчле жылылык белән, көз йомшак, озакка сузыла. Климатның үзенчәлекле билгеләре: температураның зур үзгәрүчәнлегә, еш жылыну. Явым-төшемнең ел саен тигез булмавы кайвакыт корылыкка китерә. Климатның континентальлек коэффициенты-2, Сарман районының гидротермик коэффициенты - 1,7.

Уртача тәүлеклек температураның 00 стан соң күчү даталары арасында кышкы чорның озынлыгы уртача 5,5 ай чамасы (28.10-06.04).

Һаваның уртача тәүлеклек температурасы +10 0СТАН югары булган жәйге чорның озынлыгы-4,5 ай.

Һәр күчеш чоры (көз һәм яз) якынча 1 ай дәвам итә. Көз өчен-ноябрь, яз өчен – апрель.

Метеостанция мәгълүматлары буенча, һаваның уртача күпьяеллык еллык температурасы +3,9 0С тәшкил итә. температураның еллык үзгәреше айлар буенча шактый салмак күренә, чөнки анда әкият

1.1.1 Муртыштамак авыл жирлегенең су белән тәэмин итү системасы структурасы тасвирламасы.

Муртыш-Тамак авыл жирлеген су белән тәэмин итүнең төп чыганагы - жир асты сулары. Халык су белән артезиан скважиналарыннан да, чишмәләрдән дә файдалана. Халыкка хезмәт күрсәтүче барлык су белән тәэмин итү системалары мөстәкыйль (һәр торак пункт өчен эшләнгән) булып тора һәм бер-берсе белән берничек тә бәйләнмәгән. Муртыш-Тамак авыл жирлеген су белән тәэмин итү системасы корылмалары турында гомуми мәгълүмат 3.8.1.1 нче таблицада Муртыш-Тамак, Боламык бистәсе, Көлмәт авылы.

Су эзерләү һәм су чистарту, шулай булмаганда, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә, сыйфатлы мөнәсәбәттә яхшы сыйфатлы артезиан скважиналарыннан су бирелә, химик һәм бактериологик күрсәткечләр буенча РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.01.2021 N 3 (25.06.2025) "СанПиН 2.1.3684-21 санитария кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында" СанПиН 2.1.3684-21 "Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен, су объектларына, эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, һавага, торак урыннарына, жәмәгать урыннарына эксплуатацияләүгә, житештерү биналарын һәм санитария-эпидемиягә каршы чараларны үткәрүгә санитария таләпләрен раслау турында".

Сыйфатны тикшереп тору 1 нче таблицада китерелгән

1 нче Таблица

Каптажларга Характеристика

Исем авыл жирлеге, торақ пункты	Кол-во чишмә, шт.	Скважин алар саны, шт.	Скважин аларның житештер үчәнлеге, м3/тәүлек	Барлық ЗСО, шт.	ВБ / сыйдыры шлылык, шт.	Суүткәрг еч челтәрлә ренең озынлыг ы, км / % тузганлы к
Мортышт амак авыл жирлеге	-	4	480		3	4,4
Мортышт амак авылы	-	2	240	1	1	3,0
Көлмәт авылы	1	1	240	1	1	1,4
Боламык авылы	-	-	-	-	-	-

Россия Төзелеш министрлығының 2019 елның 23 декабрендәге 838/пр номерлы боерыгы 31.13330.2012 "СНиП 2.04.02-84** Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар". «Питьевая вода» гидрокарбон магний-кальций химик составы буенча су Сан Пин 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килә. Су үткәрү челтәрләре су жыю колонкалары белән жиһазландырылган. Янгынга каршы су запасы су башняларында саклана. Су манарасы авылларны су белән тәэмин итүне жайга сала, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасын саклый. Житештерү билгеләнешендәге объектларны һәм агросәнәгать комплексын су белән тәэмин итү су белән тәэмин итүнең үз чыганаclarыннан (артезиан скважиналары) гамәлгә ашырыла..

Муртыш-Тамак авылы Суүткәргеч системасы, хужалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтияжларны канәгәтләндерүне исәпкә алып, су башнясыннан тора. Су насос ярдәмендә су башнясы биеклегендә су үткәргечләргә керә торган су манарасына күтәрелә. Су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика ПЭДу суүткәргечләренең озынлыгы - 80 - 4,665 км. Муртыш-Тамак авылындагы суүткәргеч челтәрләр схемасы 1 нче кушымтада

Көлмәт суүткәргеч системасы, хужалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтияжларны канәгәтләндерүне исәпкә алып, су башнясыннан тора. Су насос ярдәмендә су башнясының биеклегендә су үткәргечләргә керә. Су белән тәэмин итү челтәрләренә характеристика ПЭД у суүткәргечләренең озынлыгы - 80 - 2,0 км. Кульметьево авылының су үткәргеч челтәрләре схемасын 2 нче кушымтада карагыз.

Боламык п.п. Суүткәргеч системасы, хужалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтияжларны канәгәтләндерүне исәпкә алып, су башнясыннан тора. Су насос ярдәмендә су манарасына күтәрелә, ул каптаж өстендә биеклектә

урнашкан, манарадан су суүткэргечкэ керэ. Су белэн тээмин итү челтэрлэренэ характеристика ПЭДу суүткэргечлэренэң озынлыгы - 80 - 1,0 км. 3 нче кушымтада Боламык бистэсенэң суүткэргеч челтэрлэре схемасы

1.1.2 су белэн тээмин итү системаларының эшлэвен тасвирлау.

Сарман муниципаль районы Мортыштамак авыл жирлеген су белэн тээмин итүнең һәм ташландык суларны агызуның әлеге схемасында түбәндәге терминнар һәм билгеләмәләр кулланыла:

«суүткэргеч " - суүткэргеч корылма, суны куллану урынына үткәрү (бирү) корылмасы;

«су белэн тээмин итү чыганагы " - су белэн тээмин итү өчен файдаланыла торган су объекты яисә жир асты сулары ятмасы;

«суның исәп-хисап чыгымнары " - су белэн тээмин итүнең төрле төрлөре өчен нормативлар таләпләре нигезендә билгеләнгән су чыгымнары;

«су агызу системасы " - жирлекләр территориясеннән жир өсте суларын, дренаж суларын һәм агынты суларны халыкның, ижтимагый, сәнәгать һәм башка предприятиеләрнең тормыш эшчәнлегеннән агызуны тээмин итә торган Су кабул итү жайланмалары, квартал эчендәге челтэрләр, коллекторлар, насос станцияләре, торба үткэргечләр, су агызу чистарту корылмалары, әйләнә-тирә мохиткә агызу корылмалары жыелмасы;

"предприятиенэң эш зонасы» (эксплуатация зонасы) - су белэн тээмин итү системасы объектарының урнашу зоналарын үз эченә алган территория

һәм (яисә) су белэн тээмин итүне гамәлгә ашыручы оешманың су түгүлөре

һәм (яисә) су агызу, шулай ук аның абонентлары (кулланучылары)объектарының урнашу зоналары;

"су белэн тээмин итү объектының гамәлдә булу зонасы (технологик зонасы)»

- кулланучыларга кирәкле су чыгымнарын биргәндә корылма басымның норматив күрсәткечләрэн тээмин итэргә сәләтле суүткэргеч челтэренэң бер өлеше;

«канализация чистарту корылмасының эш итү зонасы (канализация бассейны) яисә турыдан-туры чыгару»

- канализация челтэренэң корылма (турыдан-туры чыгару) агып төшүче суларны кабул итүне һәм чистартуны тээмин итә ала торган өлеше; **«су белэн тээмин итү һәм су түгү схемасы»**

- су белэн тээмин итү системаларының торышы һәм үсеш перспективалары турында график күрсәтү һәм төгәл бер мәгънәле текст тасвирламасы элементлары жыелмасы

һәм исәпләнгән срокка су агызу;

«инженерлык инфраструктурасы схемасы»

- исәпләнгән срокка инженерлык инфраструктурасының торышы һәм үсеш перспективалары турында график күрсәтү һәм төгәл бер мәгънәле текст тасвирламасы жыелмасы.

1.1.3 су ресурсларының торышы

Мортыштамак авыл жирлегә территориясендә жир асты су чыганаclarы – чишмәләр һәм су алу скважиналары урнашкан.

Бу су алу скважиналары өчен гидрогеологик нәтижеләр эшләнде һәм санитария саклау зоналарын оештыруның беренчел нигезләмәләре бирелде.

Жир асты суларының сыйфатына контроль Зәй районында һәм Зәй шәһәрәндә «Татарстан Республикасында Гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФБУЗ филиалының аккредитацияләнгән сынау лаборатория үзәге тарафыннан башкарыла. Суның сыйфаты РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.01.2021 N 3 карары таләпләренә туры килә (ред. 25.06.2025) "СанПиН 2.1.3684-21 санитария кагыйдәләрен һәм нормаларын раслау турында "шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә санитар-эпидемиологик таләпләр, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарға, житештерү, жәмәгать урыннарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чаралар оештыруга һәм үткәрүгә.

Авыл жирлегә территориясендәге өске сулар бары тик производства су белән тәэмин итү, хужалык-көнкүреш ихтияжлары, авыл хужалыгында су белән тәэмин итү өчен генә файдаланыла.

Су объектларындагы суның сыйфаты атмосфера явым-төшемнәре, предприятиеләрнең чистартылмаган агынты сулары, торак пунктлар, авыл хужалыгы жирләре территориясеннән өстән агып төшкән сулар, шулай ук туфрак эрозиясә тәэсирәндә формалаша.

Авыл жирлегә чикләрендәге елгаларны төп пычратучылар булып авыл хужалыгы житештерүе объектлары һәм халыктан барлыкка килгән агынты сулар тора.

Авыл хужалыгы предприятиеләренә туфракны эшкәртү, су объектлары янындагы жирләренә сөрү буенча эрозиягә каршы агротехник чараларны үтәмәве, минераль ашламалар һәм пестицидларны нигезсез югары дозаларда кертүе дә елгаларның пычрануына китерә. Яңгыр һәм язгы ташу вакытында туфрак, тирес массалары, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары юыла, бу исә елгаларның санитария хәлен начарайта. Әмма иң әһәмиятле пычрану чыганаclarы булып Минзәлә елгасы бассейннарында урнашкан нефть-газ чыгару комплексы объектлары тора. Бораулау жайланмаларындагы коррозия аркасында килеп чыккан аварияләр, төзелеш техникасы бәрелү, технологик һәм төзелеш дефектлары жир өсте суларын нефть белән пычратуның иң типик сәбәпләре булып тора.

Жир өсте су ресурсларының торышын тасвирлап, күлләрнең экологик торышын билгеләп үтәргә кирәк, чөнки соңгы елларда күлләрнең табигый күперү һәм сазлану процесслары территорияләренә авыл хужалыгы ягыннан интенсив файдалану, беренчә чиратта, терлекләр көтүе һәм яр бусә территорияләрен сөрү белән күп тапкырлар көчәйтелгән.

Авыл жирлегәндә жир өсте суларын саклау өлкәсендә төп проблема булып су саклау зоналары режимнарын үтәмәү тора. РФ Су кодексы таләпләрен бозып, өске су объектларының су саклау зоналарында авыл жирлегә торак

пунктларында канализацияләнмәгән торак корылмалары, терлекчелек фермасы, каты көнкүреш калдыклары чүплекләре урнаштырылган.

1.2 су куллануның гамәлдәге баланслары

Су куллану кулланучыларның барлык төрләре буенча да билгеләнгән: халык саны, терлекчелек фермаларында һәм комплексларында терлекләргә тотуга киткән су чыгымнары, йорт яны кишәрлекләргә су сибү, янгын сүндерү.

Халыкны су белән тәмин итү күбесенчә су сүтү колонкалары аша гамәлгә ашырыла

Халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына су чыгымы халык санына пропорциональ һәм биналарны төзекләндерү дәрәжәсенә бәйле.

Исәпкә алынмаган чыгымнар терлекчелек фермаларында һәм комплексларында терлекләргә асрауга су чыгымнарын үз эченә ала.

Таблица 2.

Расчетное водоотведение населением

Таблица 3.8.2.2

Таблица 3.8.2.2									
№ пп	Наименование сельских поселений и населенных пунктов	Коммунальный сектор Число жителей Среднесуточ.расход, м³/сут					Qмах, м³/сут	Неучтенные расходы, м³/сут	Итого, м³/сут
		(1)	(2)	(3)	(4)	Qср, м³/сут			
<u>Существующее положение</u>									
1	д.Муртыш Тамак	-	96 18,24	314 43,96	72 2,88	482 65,08	75,10	3,25	78,35
2	п.Боламык	-	-	-	18 0,72	18 0,72	0,86	0,04	0,90
3	д.Кульметьево	-	26 4,94	85 11,9	19 0,76	130 17,6	21,12	0,88	18,59
<u>1 очередь реализации генерального плана (2020г.)</u>									
1	д.Муртыш Тамак	-	153 29,07	328 45,92	25 1	506 75,99	91,19	3,8	94,99
2	п.Боламык	-	-	-	14 0,56	14 0,56	0,67	0,03	0,70
3	д.Кульметьево	-	42 7,98	78 10,92	-	120 18,9	22,68	0,95	23,63
<u>Расчетный срок реализации генерального плана (2035г.)</u>									
1	д.Муртыш Тамак	-	179 34,01	332 46,48	-	511 80,49	96,59	4,02	100,61
2	п.Боламык	-	-	-	11 0,44	11 0,44	0,53	0,02	0,55
3	д.Кульметьево	-	32 6,08	59 8,26	-	91 14,34	17,21	0,72	17,93

Примечание: Столбцы (1), (2), (3), (4) по наименованию соответствуют таблице 3.8.2.1 по нормам водоотведения на 1 человека.

Искәрмә: баганалар (1), (2), (3), (4) исемнәре буенча 1 кеше су куллану нормалары буенча 1.2 нче таблицага туры килә. (*- мәгълүмат чыганагы Мортыштамак авыл жирлеге генпланы)

Терлекчелек фермаларында һәм комплексларында хайваннарны һәм кошларны тотуга су чыгымнары Россия Федерациясе Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлыгы тарафыннан эшлэнгән һәм расланган ВНТП-н-97 технологик проектлауның ведомство нормалары нигезендә кабул ителде һәм:

- эре мөгезле терлекләр өчен (яшь терлекләр) - тәүлегенә 30 л,
- эре мөгезле терлекләр өчен (сөтлеләр) - тәүлегенә 100 л,
- эре мөгезле терлекләр өчен (ит өчен) - тәүлегенә 55 л,
- дуңгызлар өчен – тәүлегенә 25 л,
- сарыклар өчен-тәүлегенә 5,5 л,
- атлар өчен-тәүлегенә 60 л,
- йомырка токымлы тавыклар-тәүлегенә 0,31 л,
- ит токымлы тавыклар-тәүлегенә 0,36 л,
- чебиләр-тәүлегенә 0,27 л,

Исәп-хисап чыгымнары: гомуми су куллану торак һәм жәмәгать биналарында хужалык-эчү ихтыяжларына, тышкы янгын сүндерүгә, урамнарда һәм яшеллекләргә су сибүгә тотылган суны үз эченә ала. Халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына исәплэнгән Су чыгымнары 2.04.02-84* п.2.1 буенча кабул ителгән биналарны (санитария-техник жиһазларны) төзекләндерү дәрәжәсенә һәм су куллануның тәүлеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентларына бәйлә рәвештә бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып исәпләнә. Суны чагыштырмача куллану хужалык-эчү һәм көнкүреш ихтыяжларына жәмәгать биналарындагы су чыгымнарын үз эченә ала.

Тышкы янгын сүндерүгө су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны СНиП 2.04.02-84* 5 таблицасы нигезендә халык санына һәм төзелеш катларына бәйле рәвештә кабул ителгән һәм гамәлдәге хәлгә һәм генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына 5л/с (су чыгымы 5 л/с булган 1 янгын) тәшкил итәчәк. Янгынны сүндерү вакыты-3 сәгать. 8.13130.2009 СПГА ярашлы, 50 кешедән ким булган очракта янгын сүндерү каралмаган.

Урамнарда һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы СНиП 2.04.01 - 85* 3 нче таблица 1 нче искәrmә буенча кабул ителгән һәм 1 кешегә тәүлегенә 60 л тәшкил итәчәк.

Янгынга каршы чаралар

Янгын сүндерү су жыю манараларыннан каралган.

Тышкы янгын сүндерүгә исәпләнгән су чыгымы-5 л / с;

Эчке янгын сүндерүгә исәпләнгән су чыгымы - 2,5 л / с.

Тышкы янгын сүндерүгә су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны СНиП 2.04.02-84* 5 таблицасы нигезендә халык санына һәм төзелеш катларына бәйле рәвештә кабул ителгән һәм гамәлдәге хәлгә һәм генераль планын гамәлгә ашыруның барлык срокларына 5л/с (су чыгымы 5 л/с булган 1 янгын) тәшкил итәчәк. Янгынны сүндерү вакыты-3 сәгать. 8.13130.2009 СПГА ярашлы, 50 кешедән ким булган очракта янгын сүндерү каралмаган.

1.3 су белән тәэмин итү өлкәсендә коммуналь ресурсларны перспективалы куллану

Мортыштамак авыл жирлегенә торак инфраструктурасын үстерү буенча барлык чаралар Сарман муниципаль районының территорияль планлаштыру схемасының исәп-хисаплары һәм чаралары нигезендә каралган.

2035 елга кадәрге чорда су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу системаларын үстерү төзелә торган территория күләменә артуын һәм халыкның тормыш сыйфатының яхшыруын исәпкә ала.

Мортыштамак авыл җирлегендә халык саны турында белемнәләр
Мортыштамак авыл җирлегендә халык саны фаразы, кеше

Наименование	2030 г.	2035 г.
Муртыш-ТамакскоеСП	640	613
с.Муртыш-Тамак	506	511
Д.Кульметьево	120	91
П.Боламык	14	11

Су белән тәэмин итү системасын проектлаганда кулланучылар өчен кирәкле су чыгымы билгеләнә. Халыкның хужалык-эчү ихтыяжларына су чыгымы торак пунктның һәм торак төзелеше районының санитар-техник төзекләндерү дәрәжәсенә бәйле.

1.4 су белән тәэмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр

Су белән тәэмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре – Мортыштамак авыл җирлеге халкын эчәр сыйфатлы су белән өзлексез тәэмин итү, системаларның ышанычлылыгын арттыру, челтәрләрдә аварияләр санын киметү, челтәрләрнең үткәрү сәләтен арттыру, су югалтуларны киметү.

Суүткәргеч челтәрләрен җирлекнең бөтен территориясен 100% ка колачлау өчен карарга кирәк.

Су куллануны арттыру халыкка уңайлы һәм имин яшәү өчен планлаштырыла.

Хәзерге вакытта халыкны эчәргә яраклы чиста су белән тәэмин итү өчен дәүләт программалары: «Чиста су» Дәүләт программасы эшләнә.

Программага салынган чараларны үтәү су белән тәэмин итү секторында нәтиҗәле идарә итү системасын төзәргә мөмкинлек бирәчәк:

- хосусый инвестицияләрне һәм инвестиция фондлары механизмын уртақ финанслау нигезендә озак сроклы финанслауны тәэмин итү һәм хосусый инвестицияләр җәлеп итү;

үзебезнең ил инновация җайланмаларын җитештерүне стимуллаштыру;

- региональ һәм җирле програмнарны гамәлгә ашыру

- су белән тәэмин итү өлкәсендә үзебезнең илдә инновацион җайланмалар җитештерүне стимуллаштыру чараларын гамәлгә ашыру;

- социаль инфраструктураның иң мөһим объектларын эчәр су белән тәэмин итү программаларын гамәлгә ашыру.

Җирлекне үстерү концепциясен гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге чараларны үтәү күздә тотыла:

1. эчә торган су белән тәэмин итү сыйфатына, шул исәптән беренче чиратта суны зарарсызландыруга, тиерсезләндерүгә, демангацияләүгә һәм йомшартуға юнәлдерелгән технологик алымнар кулланып, төзәтмәләр керту;

2. 2030 елга кадәр заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итү челтәрләрен реконструкцияләү һәм алыштыру;

3. 2035 елга кадәр заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып су белән тәэмин итү челтәрләрен төзү;

4. Су жыю башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән жиһазлау, диспетчерлаштыру системасын кертү.

1.5. Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системалары объектларын яңа төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салуларны бәяләү

Инвестиция-төзелеш комплексы эшли торган заманча базар шартларында чыгымнарның теге яки бу төрен нормалаштыруга якын килүләрдә тамырдан үзгәрешләр булды, төзелеш өлкәсендә икътисадый нигез үзгәрде.

Хәзерге вакытта төзелеш бәясен билгеләүгә күп төрле методлар һәм алымнар бар, бәяләрнең үзгәрүчәнлегенә һәм аларның төрлелегенә эшнән әлегә этабында кирәкле чыгымнарны тулы күләмдә төгәл билгеләргә мөмкинлек бирми.

Шуңа бәйле рәвештә, проектлауның алдагы стадияләрендә төзелә торган объектның жирле шартларын һәм конкрет үзенчәлекле функцияләрен өйрәнү нигезендә төзелеш параметрларын җентекләп төгәлләштерү таләп ителә.

Капиталь төзелеш объектларының проект документациясен эшләү бәясе «төзелеш өчен проект эшләренә база бәяләре белешмәлекләре» (коммуналь инженерлык биналары һәм корылмалары, су белән тәэмин итү һәм канализация объектлары) нигезендә билгеләнә. Проект эшләренә база бәясе (2001 елның 1 гыйнварына) төп бәяләрдән чыгып билгеләнә.

Проект һәм эш документациясен эшләүнең база бәясе, проектлау объектларының катлаулылык категорияләренә карап, барлык биналар (корылмалар) комплексын яисә объектны төзүнең төзелеш бәясененң җыелма смета исәп-хисабы буенча билгеләнгән гомуми бәясеннән билгеләнә.

Төзелешнең бәясе билгеләнергә мөмкин:

-аналог объектлар кулланып, аларның чагыштыручанлыгын исәпкә алып;

- смета бәясененң эреләндерелгән күрсәткечләре буенча гомуми мәйданның 1 кв. м, бинаның күләменең 1 куб. м, трассаның 1 м (км), төзелешнең 1 гектарына, егәрлек, житештерүчәнлек берәмлегенә һ. б.;

- эш төрләре яки комплекслары буенча.

Проект һәм эш документациясен эшләү бәясен билгеләү капитал төзелеш объектларының функциональ билгеләнешенә туры килә торган белешмәлекләр таблицалары буенча башкарыла (РФ төбәкләр министрлыгының "төзелештә проект эшләренә база бәяләре белешмәлекләрен раслау турында" 28.05.2010 N 260 боерыгы; РФ төбәкләр министрлыгының 29.12.2009 N 620 боерыгы "РФ төбәкләр министрлыгының"РФ төбәкләр министрлыгының" министрлыгының "төзелештә проект эшләре").

Чараларның исәпләнгән бәясе, 2030 һәм 2035 елларга кадәр индекс-дефляторларны исәпкә алып, су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемасында китерелгән гамәлгә ашыру этаплары буенча Россия Федерациясә Икътисадый үсеш министрлыгы күрсәтмәләре нигезендә Россия Төзелеш Министрлыгының 18.10.2024 N 61327-ИФ/09 «төзелешнең смета бәясененң үзгәрү индекслары турында»2024 елның IV кварталы".

Проектлауның төрле этаптарында бәяне билгеләү төрле методикалар белән башкарылырга тиеш. Инвестицияларне нигезләгәндә проектка кадәрге стадиядә төзелешнең якынча (исәп-хисап) бәясе билгеләнә. Бу стадиядә проект юк әле, шуңа күрә ул иң зур күрсәткечләр буенча төзелә. Мондый күрсәткечләр булмаганда аналог объектларның бәясе турындагы белешмәләр файдаланылырга мөмкин. Капиталь төзелеш объектарына эш документациясен эшләгәндә бәяне проект-смета документациясен төзү юлы белән төгәлләштерергә кирәк. Бәясе проектлауның һәр стадиясендә билгеләнә, шуңа бәйле рәвештә тәмин ителә

- Исәпләүләрдә исәпкә алынмаган:
- - дәүләт һәм муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен һәм күчемсез милекне резервлау һәм сатып алу бәясе;
- - төзелеш территорияләрендә топография-геодезия һәм геология тикшеренүләре үткөрү бәясе;
- - төзелеш территорияләрендәге биналарны һәм корылмаларны сүтү һәм сүтү чараларының бәясе;
- - гамәлдәге объектларны реконструкцияләү чараларының бәясе;

- янәшәдәге территорияне кирәкле җиһазлар белән тәмин итү һәм төзекләндерү;

- төзелеш территориясенең үзенчәлекләре.

Исәп-хисап нәтижәләре (эшләр бәясенең җыелма ведомосте) 4 нче кушымтада китерелгән.

2 бүлек. Су агызу схемасы.

2.1 Мортыштамак авыл җирлегенең су агызу өлкәсендәге хәле.

Хәзерге вакытта Мортыштамак авыл җирлеге территориясе канализацияләнмәгән. Җирлекләрдә көнкүреш һәм җитештерү өчен агып төшүче сулар үзәкләштерелмәгән. Халык су үткәрми торган урыннарда яисә ишегалды бәдрәфләрәннән файдалана, ә бу территориянең пычрануына китерә.

Җирлек территориясендә яңгыр канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын агызу җайга салынмый һәм хәзерге рельефның түбәнрәк урыннарына алып барыла.

2.2 проект тәкъдимнәре

32.13330.2012 " канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар» су куллану нормаларына тигез итеп, янғын запасын торгызуга һәм территорияләргә су сибүгә киткән су чыгымнарын исәпкә алмыйча, тәүлеклек тигезсезлек коэффициентын исәпкә алып кабул ителә.

Су белән тәмин итү планында бәян ителгәннәрдән чыгып түбәндәгеләрне күз алдында тотарга кирәк: әйләнештәге су белән тәмин итү системаларын кертү, агып чыкмый торган производстволар һәм суны саклый торган технологияләр булдыру исәбенә су агызуны киметү буенча чаралар үткөрү.

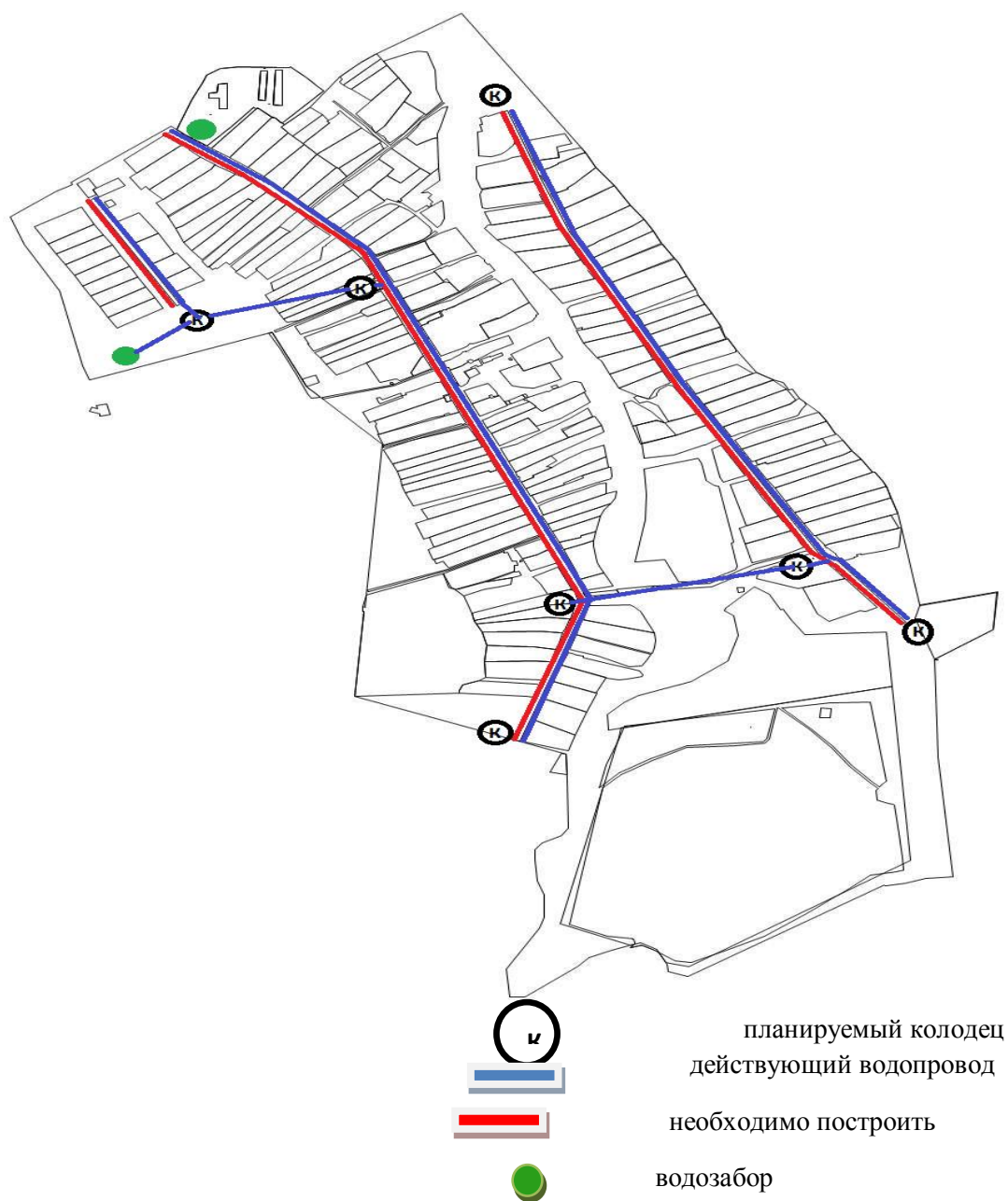
Кече торак пунктларда үзәкләштерелгән системалар төзү ыкътисадый яктан отышлы түгел:

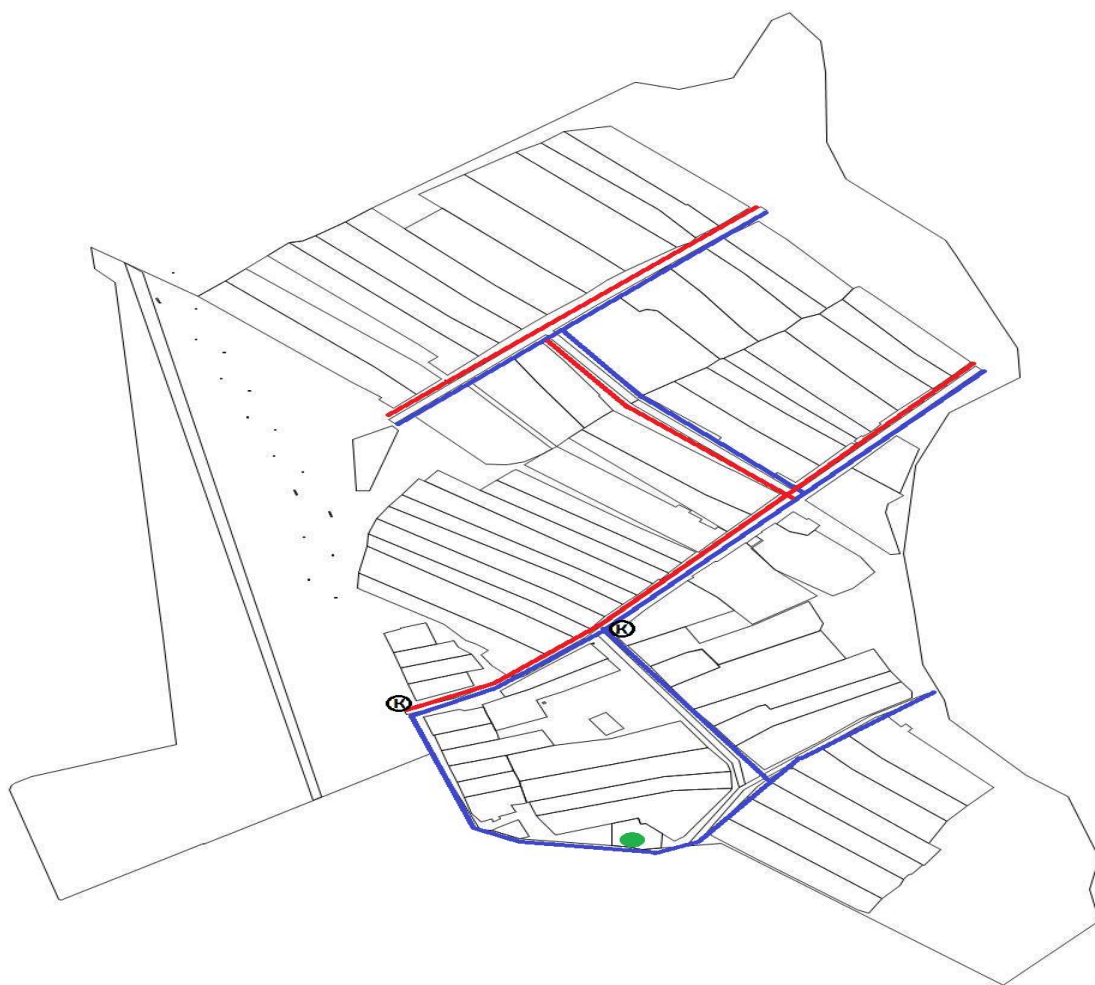
1. 1 м³ агымны чистартуның үзкыйммәте артык зур булганга;
2. төзелешнең тыгызлыгы аз булу сәбәпле;
3. урынның катлаулы рельефы аркасында.

Торак пунктларда төрле модификациядәге биологик һәм хужалык көнкүреш агынтыларын тирәнтен чистарту буенча автоном жайланмалар урнаштырылырга мөмкин, атап әйткәндә: «юбас» житештерүчәнлегә тәүлегенә 1-20 м³/тәүлегенә, «топ-АС-БИОКСИ» житештерүчәнлегә тәүлегенә 1-50 м³/тәүлегенә, чистартылган агынты суларны зарарсызландырып, «Лазурь»кавтратавышлы кавитация блоклары урнаштырылырга мөмкин.

Чистарту һәм зарарсызландыру нәтижәсендә барлыкка килгән агып төшүче сулар индивидуаль йорт биләмәләре территориясенә су сибү өчен файдаланыла яисә су агымына жибәрелә, ә актив ләм һәм утырым компостлаштыру өчен, соңыннан туфракка ашлама буларак кертелә.

Торак пунктлар һәм житештерү мәйданчыклары территориясеннән яңгыр һәм кар суларын агызу ачык каналлар һәм лотоклар системасы ярдәмендә башкарылачак.

планируемый колодец

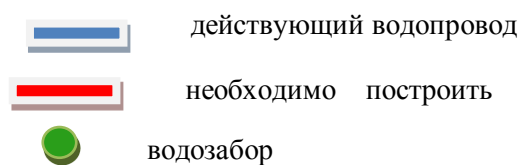
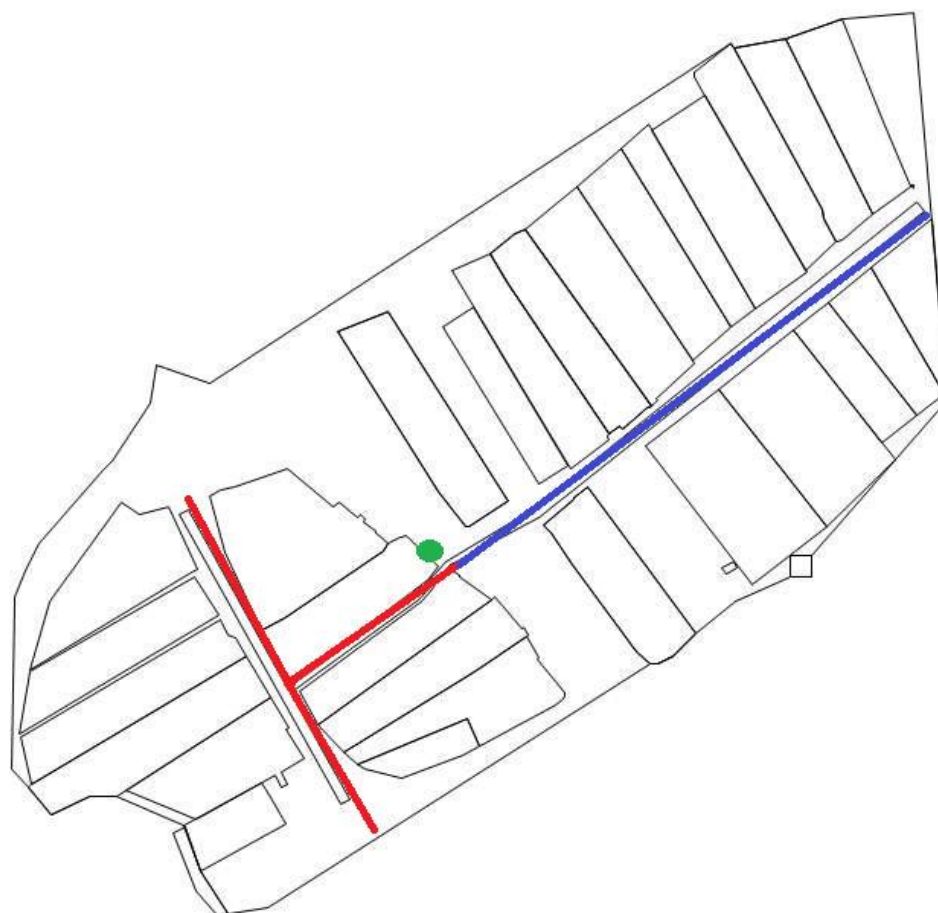
действующий водопровод

необходимо построить

водозабор

Приложение №3

Программа чаралары исемлеге

№ п/п	Наименование объектов	Мощность	Вид мероприятия	Состав мероприятия	Срок реализации		Значение	Размещение	Стоимость СМР в тек.ценах (млн.руб)
					Нач	Окон			

					ал о	н- ча ни е			
Муртыш –Тамакское СП									
1	Су башнясын алмаштыру	0,5км	реконст рукция	реконст рукция	20 26	20 35	М П	с..М урты ш - Там ак	-
2	Су башнясын алмаштыру	0,3 км	строител ьство	Новое строител ьство	20 27	20 35	М П	с..М урты ш - Там ак	-

